

Kāda ir mūsdienu situācija veselības aprūpe? Ārstu un medmāsu emigrēšana ir nopietna problēma, kuras rezultātā bieži vien pie ārsta veidojas garas rindas un nav citu variantu, kā iet pa lielu maksu pie privātarstiem, bet protams, ja Jums ir ar ko maksāt. Tās ir problēmas kas rodas kvalificētu darba resursu trūkuma dēļ, bet kā ir ar medicīnas un aprūpes sistēmas tehnisko nodrošinājumu?

Biedrība „Droša Medicīna” tika izveidota, lai aizstāvētu pacientu tiesības un palīdzētu pacientiem pārliecināties par kvalitatīvo pakalpojuma saņemšanu. Biedrība „Droša medicīna” vērš savu uzmanību tieši uz medicīnas nozares tehniskiem aspektiem, sākot ar vienu no bīstamākajām medicīnas nozarēm, kur tiek pielietoti jonizējošā starojuma avoti (rentgena iekārtas, radioterapijas iekārtas, utt.), jo jonizējošais starojums var modificēt šūnas un izraisīt vēzi. **Tika noskaidrots, ka neskatoties uz 2005.gada 2.augusta noteikumu Nr.581 „Medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtība” pastāvību, ne viena jonizējošas starojuma saturoša avotu medicīnas ierīce netika pārbaudīta periodā no 2008. gada 20. augusta līdz 2012. gada maijam, atbilstoši minēto noteikumu prasībām.**

Uzraugošā un atbildīgā institūcija Radiācijas Drošības centrs neaizdomājoties izsniedza licences darbībai ar rentgena iekārtām, radioterapijas iekārtām, visa minētā periodā garumā. Savukārt, Veselības inspekcija, kura īsteno valsts uzraudzību veselības nozarē arī neievēroja prasības kas virzītas uz cilvēka dzīvības un veselības nodrošināšanu. Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, ne viens no ierēdņiem netika atlaists, neskatoties uz to, ka Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības tika pārkāptas.

Īpaši satrauc fakts, ka neskatoties uz minēto noteikumu prasībām, cilvēka veselībai bīstamākās iekārtas - radioterapijas iekārtas, Latvijā nekad netika pārbaudītas no trešās puses pārbaudžu veikšanas institūcijām. Patreiz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija esošo situāciju vēlas legalizēt jaunajā noteikumu projektā, uzticot veikt pārbaudes pašam iekārtu pārvaldniekam - medicīnas iestādes darbiniekam.

Lai noslēptu savu nolaidību un padarīt sistēmu vēl vairāk tikai slēgtai sabiedrībai pieejamu, Veselības inspekcija virza noteikumu projektu, kurā noteiks pašam ražotāja pārstāvim, kurš uzstādīja un apkalpo medicīnas ierīces arī to pārbaudīt. Vai tas ir droši sabiedrības veselībai? Paši remontējam, paši arī novērtam rezultātu. Izejot no tādas pieejas, kāpēc gan ceļu satiksmes pārkāpējiem neiedodot tiesības pašiem konstatēt savus pārkāpumus, ar norādi pārskaitīt soda naudu valsts kasē. Noķēra sevi - pārsniedzot ātrumu vai nepamanot ceļa zīmi, tad samaksa naudiņu. Pieļaujam, ka pie šādas pieejas iekasēšana par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu valsts kasē būtiski samazinātos. Kāpēc tad līdzīga veidā valsts institūcijas vēlas samazināt cilvēka veselības un dzīvības drošumu?

Kopš 2012. gada maija pēc vairākām biedrības „Droša Medicīna” adresētajām vēstulēm, Radiācijas Drošības centrs daļēji sācis ievērot LR likumdošanas prasības, papildus tam tik atklāts, ka Latvijas Akreditācijas Birojs, kurš jau vairākus gadus sniedz akreditāciju medicīnas iekārtu pārbaudžu institūcijām vai citiem vārdiem- deva tiesības pārbaudīt medicīnas iekārtas, nav izstrādājis kritērijus, tas tomēr netraucēja LATAK birojam nepamatoti piešķirt akreditāciju vairākiem institūcijām. Faktiski, šobrīd pārbaudžu apjoms un kvalitāte atkarīgi tikai no pašas pārbaudžu institūcijas nostājas un godaprāta. Savukārt, dažas pārbaudžu institūcijas ir „soli priekšā progresam”, jo pārbaudes, vai pareizi sakot pārskatus un uzlīmes var pasūtīt arī pa pastu, bez attiecīgas pārbaudžu veikšanas. Pieņemsim, ka Veselības inspekcija, Radiācijas

drošības centrs, Latvijas akreditācijas birojs nezina par tādu pārbaudītāju rīcību. Tomēr minētas institūcijas tika informētas par formāliem pārbaudēm, bet katrs cenšas izvairīties no atbildības, pamatojot ar to, ka tā nav viņu funkcija ķert uzlīmes līmētājus – par tādiem profesionālā vidē sauc pārbaudītājus, kuras veic pārbaudes formāli vai neveic tās vispār, līmējot uzlīmi uz iekārtas virsmas ar norādi, līdz kuram datumam „pārbaude” derīga. Pats sāpīgākais, ka medicīnas iekārtu uzraudzības sistēma ir sabiedrībai neskaidra un konfidenciāla.

Īss stāsts no biedrības „Droša Medicīna” pieredzes, ka šobrīd darbojas sistēma: Pacients vērsas medicīnas iestādē ar lūgumu iepazīties ar rentgena iekārtas pārbaudžu pārskatiem ar kuru pacientam tika veikta rentgena diagnostikas izmeklējumus, bet saņem noraidījumu no medicīnas iestādes ar pamatojumu, ka medicīnas iestādei Radiācijas Drošības centra izsniegta licence darbībai ar rentgena iekārtām un viņus periodiski uzrauga Veselības inspekcija.

Pacients pieļaujot, ka viņam ir tiesības pārliecināties par sniegto pakalpojuma drošumu vērsas Patērētāju tiesību aizsardzības centrā. PTAC pāradresē sūdzību Veselības inspekcijai, norādot, ka medicīnas iekārtu uzraudzība nav viņu funkcija. Veselības inspekcija brauc uz medicīnas iestādi, pabrīdinot par saņemto sūdzību divas nedēļas iepriekš. Rezultātā Veselības inspekcija uzraksta atbildes vēstuli pacientam, ka sūdzība ir izskatīta un pārkāpumi attiecīgajā medicīnas iestādē nav konstatēti. Piekrāptais pacients vērsas pie biedrības „Droša Medicīna” pēc palīdzības. „Droša Medicīna” ar lielu pūli un ar dažiem juridiskiem paņēmieniem pēc ilgas cīņas ieguva rentgena iekārtas pārbaudžu pārskatus. Rezultātā konstatēts, ka uz sūdzības iesniegšanas momentu rentgena iekārta netika pārbaudīta. Jautājums? Kā tika veikta Veselības inspekcijas uzraudzība, un uz kāda pamatā tika izsniegta licence ar Radiācijas drošības centru attiecīgai medicīnas iestādei? Galvenais secinājums, neviens pacienta veselību neaizsargā, un minētas institūcijas dara visu, lai noslēptu viens otra pārkāpumus. Medicīnas iestādei ir mazāki izdevumi, savukārt iekārtu pārbaudītajam izmaksas pārsvarā tikai pārsvarā par uzlīmēm. Veselības inspekcijai un Radiācijas drošības centram neviens neaizrādīs par viņu bezdarbību, savukārt Latvijas akreditācijas birojs var turpināt akreditēt bez kritērijiem. Vienīgais kaitējums ir pacientam, kurš saņem nedrošu vai pat kaitīgu veselībai pakalpojumu, un, kuram turklāt, ir jāapmaksā visu minētu valsts institūciju eksistēšanu.

Līdz ar to rodas jautājums – kāpēc vispār jāpārbauda medicīnas iekārtas bīstamo radioloģijas aparatūru un citu veida medicīnas iekārtas, ja kopumā valsts uzraugošas institūcijas to padara par bezjēdzīgu un neattaisnojošu procesu.

Biedrība „Droša Medicīna” veicot situācijas analīzi aicina ikvienu individu, kurš ir saskāries ar nedroša pakalpojuma piedāvājumu no medicīnas iestāžu puses, arī zobārstniecību, piemēram, attiecīgo manipulācijām izmantojamās medicīnas iekārtas vai rentgena pārbaudžu derīguma termiņš ir beidzies, nekavējoties ziņot par to biedrībai, tādā veidā kopīgiem spēkiem aizstāvēt tieši Mūsu - pacientu intereses. Vēršam Jūsu uzmanību uz to, ka šajā rakstā ir atspoguļota neliela daļa no sastopamajām problēmām un biedrība „Droša medicīna” gaida Jūsu atsaucis un ierosinājumus, lai kopīgi panāktu vainīgo ierēdņu un atbildīgo personu sodāmību par nelikumīgas situācijas pastāvēšanu un izveidi. Mūsu mērķis ir uzlabot sistēmu un veicināt tās caurspīdīgumu, lai aizstāvētu cilvēka veselību un dzīvību.

Biedrība "DROŠA MEDICĪNA"

Sniega iela 3-3, Rīga, LV-1015, Latvija

Tālrunis 26422640, fakss 66017616

E-pasts: info@drosamedicina.lv
www.drosamedicina.lv